

**Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Навчально-науковий інститут «Кіберпорт»

**Кафедра фінансів, банківської справи
та страхування**

**КОРПОРАТИВНІ ФІНАНСИ ТА
ФОНДОВИЙ РИНОК**

**Методичні вказівки
для практичних і семінарських занять
та самостійної роботи**

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання спеціальностей 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», 051 «Економіка», 292 «Транспортні технології», 075 «Маркетинг» та здобувачів початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти (ОС «Молодший бакалавр») спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

**Харків
2025**

Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут «Кіберпорт»
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

КОРПОРАТИВНІ ФІНАНСИ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК

Методичні вказівки
для практичних і семінарських занять та самостійної роботи

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання спеціальностей 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», 051 «Економіка», 292 «Транспортні технології», 075 «Маркетинг» та здобувачів початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти (ОС «Молодший бакалавр») спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Затверджено
рішенням науково-
методичної комісії
навчально-наукового
інституту «Кіберпорт»
Протокол № 12
від 10. 02. 2025 р.

Харків
2025

УДК 658.14:336.761

Г 83

Схвалено

на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Протокол № 12 від 10 лютого 2025 р.

Рецензенти:

Нестеренко О.О., д-р екон. наук, проф., професор кафедри управління та адміністрування Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Рижикова Н.І., д-р екон. наук, проф., професор кафедри обліку, аудиту та оподаткування Державного біотехнологічного університету

Г 83 Корпоративні фінанси та фондовий ринок: метод. вказівки для практичних і семінарських занять та самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання спеціальностей 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», 051 «Економіка», 292 «Транспортні технології», 075 «Маркетинг» та здобувачів початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти (ОС «Молодший бакалавр») спеціальності 071 «Облік і оподаткування» / Держ. біотехнол. ун-т; авт.-уклад.: О.В. Горох. – Харків: 2025. – 67 с.

Методичні вказівки підготовлено згідно з навчальною програмою дисципліни «Корпоративні фінанси та фондовий ринок». Видання призначене для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання спеціальностей 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», 051 «Економіка», 292 «Транспортні технології», 075 «Маркетинг» та здобувачів початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти (ОС «Молодший бакалавр») спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

УДК 658.14:336.761

Відповідальний за випуск: Т.О. Ставерська, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, канд. екон. наук, доц.

© Горох О.В., 2025

© ДБТУ, 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
ТЕМА 1. ОСНОВИ КОРПОРАТИВНИХ ФІНАНСІВ	8
ТЕМА 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ГРОШОВИХ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВ.....	13
ТЕМА 3. ГРОШОВІ НАДХОДЖЕННЯ	18
ТЕМА 4. ОСНОВИ ІНВЕСТУВАННЯ КОРПОРАЦІЙ.....	23
ТЕМА 5. ОПОДАТКУВАННЯ КОРПОРАЦІЙ.....	29
ТЕМА 6. ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ.....	33
ТЕМА 7. КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ.....	39
ТЕМА 8. ОБОРОТНІ АКТИВИ ТА ЇХ ОРГАНІЗАЦІЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	43
ТЕМА 9. ФОНДОВИЙ РИНОК.....	47
ТЕМА 10. ПОХІДНІ ЦІННІ ПАПЕРИ (ДЕРИВАТИВИ) ТА ЇХ ФІНАНСОВА ОЦІНКА НА ФОНДОВОМУ РИНКУ.....	53
ТЕМА 11. ОПЕРАЦІЇ З ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ НА ПЕРВИННОМУ І ВТОРИННОМУ ФОНДОВОМУ РИНКУ.....	57
ТЕМА 12. ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ТОРГІВЛІ ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ.....	61
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	65

ВСТУП

Корпоративним фінансам та фондовому ринку належить визначальне місце в системі фінансів, бо вони функціонують у сфері суспільного виробництва, де створюється валовий внутрішній продукт, матеріальні та соціальні блага. Від стану фінансів підприємств залежить можливість та розмір задоволення як корпоративних, індивідуальних, колективних, так й суспільних потреб. За цих умов необхідна підготовка фахівців з фінансів, які мають глибокі знання з теорії і практики фінансових відносин суб'єктів господарювання, формування фінансових ресурсів фондовим методом, фінансового планування корпоративних фінансів, організації та управління фінансовою діяльністю корпоративних підприємств та фондового ринку.

Підготовка фахівців, обізнаних із управлінням корпоративних фінансів та фондового ринку за ринкових умов господарювання, потребує видання навчальної літератури, яка б дозволяла набувати та опановувати навички та вміння фінансових розрахунків, обґрунтування фінансових рішень на основі планування, аналізу, оцінювання фінансового стану та застосування інших методів організації корпоративних фінансів та фондового ринку.

Методичні вказівки підготовлено відповідно до програми з навчальної дисципліни «Корпоративні фінанси та фондовий ринок», яка відноситься до дисциплін професійної підготовки бакалаврів з управління та адміністрування. У ньому наведено методичні вказівки щодо вивчення сутності та організації корпоративних фінансів та фондового ринку, організації розрахунків і кредитування підприємств, формування і розподілу прибутку, оподаткування підприємств, сутності та організації оборотних коштів, інвестування корпорацій, фінансового планування та фінансового аналізу, організації фондового ринку, проведення операцій з цінними паперами на первинному і вторинному фондовому ринку, вивчення похідних цінних паперів (деривативів) та їх фінансової оцінки на фондовому ринку, а також організації професійної діяльності з торгівлі цінними паперами.

Мета вивчення дисципліни – є формування у здобувачів вищої освіти системи базових знань з теорії фінансових відносин корпоративних фінансів та фондового ринку і вмінь використовувати ці знання в практичних цілях при вивченні, дослідженні і визначенні закономірностей тенденцій розвитку

фінансового механізму, надання відомостей про корпоративні фінанси, їх ролі у фінансовій системі держави та функціонуванні національного господарства; закладення основ для розуміння фінансових відносин у суспільстві; ознайомлення з методологією та методикою дослідження функціонування перерозподільних відносин, особливостями розрахунку узагальнюючих фінансових показників.

Завдання дисципліни:

- вивчення сутності та функцій корпоративних фінансів та фондового ринку;
- розуміння принципів та методів організації корпоративних фінансів та фондового ринку;
- вивчення складу, структури фінансових ресурсів та джерел їх формування фондовим методом;
- набуття знань щодо основ організації фінансування оборотних активів та фінансового забезпечення відтворення матеріальних необоротних активів;
- формування знань про оподаткування підприємств та оволодіння практикою розрахунку податкових платежів;
- набуття студентами практичних вмінь оцінювати фінансовий стан підприємства;
- вивчення сутності інвестування корпорацій;
- розуміння основ організації професійної діяльності з торгівлі цінними паперами;
- з'ясування сутності похідних цінних паперів (деривативів) та їх фінансової оцінки на фондовому ринку;
- вивчення організації проведення операцій з цінними паперами на первинному і вторинному фондовому ринку.

Предметом дисципліни «Корпоративні фінанси та фондовий ринок» є економічні, організаційні та правові аспекти фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

Місце навчальної дисципліни освітній програмі. Засвоєння дисципліни базується на знаннях студентів, набутих при вивченні таких дисциплін як «Основи економічної теорії», «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Фінанси, гроші та кредит», «Фінанси підприємств» тощо. Вивчення дисципліни створює базу для розуміння таких дисциплін як «Фінансовий менеджмент» «Фінансовий ринок», «Міжнародні фінанси», «Планування діяльності підприємства», «Бізнес-планування», «Маркетинг»,

«Транспортні технології», «Стратегічний управлінський облік», «Моделі прийняття рішень в аналізі і аудиті», «Менеджмент» тощо.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- сутність та концепції корпоративних фінансів та фондового ринку;
- характеристику інструментів, методів та принципів фінансової роботи на рівні підприємства;
- шляхи регулювання фінансових відносин.
- зміст фінансової роботи та завдання фінансових підрозділів на підприємстві;
- основні форми грошових розрахунків;
- джерела грошових надходжень підприємства, формування та розподіл прибутку;
- основи організації та способи раціонального використання обігових коштів;
- основи оподаткування підприємств та оволодіння практикою розрахунку податкових платежів;
- оцінку фінансового стану підприємства;
- базові методи фінансового аналізу та фінансового планування;
- розуміння основ організації професійної діяльності з торгівлі цінними паперами, зокрема на фондовому ринку;
- сутність похідних цінних паперів (деривативів) та їх фінансову оцінку на фондовому ринку;
- організацію проведення операцій з цінними паперами на первинному і вторинному фондовому ринку.

Методичні вказівки до практичних і семінарських занять та самостійної роботи з дисципліни містять плани семінарських занять, контрольні питання з тем, що вивчаються, практичні завдання, питання для самостійного опрацювання, тести для контролю знань, тематику рефератів, рекомендовану літературу.

ТЕМА 1. ОСНОВИ КОРПОРАТИВНИХ ФІНАНСІВ

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

1. Суть і функції корпоративних фінансів.
2. Фонди грошових та фінансових ресурсів.
3. Основи організації корпоративних фінансів.
4. Фінансова діяльність та зміст фінансової роботи.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ТЕМИ

1. Що ви розумієте під корпоративними фінансами?
2. Поясніть, яку роль відіграють корпоративні фінанси у структурі фінансових відносин суспільства?
3. Дайте характеристику основних функцій корпоративних фінансів.
4. Охарактеризуйте поняття: грошові кошти, грошові фонди, фінансові ресурси підприємства.
5. Дайте характеристику класифікації фінансових ресурсів підприємства.
6. Назвіть й поясніть суть основних принципів організації корпоративних фінансів.
7. Дайте визначення основам організації корпоративних фінансів.
8. Що означають категорії: саморегулювання, самоокупність та самофінансування?
9. Від яких факторів залежить організація фінансів підприємств?
10. Хто виконує фінансову роботу на підприємстві?
11. Дайте характеристику змісту фінансової роботи на підприємстві?
12. Які основні цілі та завдання фінансової діяльності підприємства?
13. Розкрийте суть і складові фінансового механізму підприємства.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Зміст та завдання управління корпоративними фінансами.
2. Фінансовий механізм підприємства.
3. Роль вітчизняних підприємств у забезпеченні сталого економічного зростання.

4. Проаналізуйте основні показники діяльності корпоративних підприємств (за галузями економіки та видами економічної діяльності) в Україні за поточний рік та в динаміці за попередні три роки. Презентуйте результати аналізу.

ТЕСТИ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

Питання №1. Корпоративні фінанси – це:

а) економічні (грошові) відносини, які виникають у процесі формування, розподілу та використання фондів і доходів підприємств;

б) грошові кошти підприємства;

в) матеріальні цінності підприємства;

г) доходи підприємства.

Питання № 2. У процесі відтворення корпоративні фінанси виконують такі функції:

а) розподільчу;

б) контрольну;

в) фінансову;

г) обслуговуючу;

Питання №3. Управління фінансами на підприємствах та в організаціях здійснюють:

1) Міністерство фінансів.

2) Державне казначейство.

3) Фінансові відділи та служби підприємств, установ, організацій.

4) Національний банк.

Питання №4. Корпоративні фінанси як економічна категорія найбільш повно розкриваються у визначенні як:

1) кошти на поточному рахунку в банку, що використовуються на потреби економічного і соціального розвитку підприємств;

2) грошові ресурси, вкладені в основні фонди;

3) сукупність грошових відносин, пов'язаних з утворенням, розподілом і використанням грошових доходів і власного капіталу;

4) гроші в касі.

Питання №5. Функціями корпоративних фінансів є:

- 1) емісійна і нагромаджувальна;
- 2) фіскальна, розподільча, регулююча;
- 3) контрольна, економічна, стимулююча;
- 4)забезпечувальна, використання грошових доходів і власного капіталу, контрольна.

Питання №6. Принципами організації корпоративних фінансів є:

- 1) господарський (комерційний) розрахунок;
- 2) фінансове планування і прогнозування;
- 3) створення фінансових резервів;
- 4) усі перераховані (1-3) принципи.

Питання №7. Господарський (комерційний) розрахунок – це:

- 1) форма розрахунків за товари, роботи і послуги;
- 2) метод господарювання;
- 3) форма ринкових відносин;

Питання №8. Принципами господарського (комерційного) розрахунку є:

- 1) самоокупність і самофінансування;
- 2) господарсько-оперативна самостійність;
- 3) матеріальна зацікавленість, економічна відповідальність, грошовий контроль;
- 4) усі перераховані (1-3) принципи.

Питання №9. Фінансові ресурси – це:

- 1) власний капітал, додатковий і резервний капітал;
- 2) власний капітал;
- 3) власний капітал і довгострокові зобов'язання;
- 4) власний капітал, довгострокові і поточні зобов'язання.

Питання №10. Корпоративні фінанси підприємств виконують такі основні функції:

- а) формування фінансових ресурсів у процесі виробничо-фінансової діяльності;
- б) розподіл та використання фінансових ресурсів;

- в) контроль за формуванням та використанням фінансових ресурсів; г) правове забезпечення підприємницької діяльності;
- д) вільне ринкове ціноутворення та конкуренція.

Питання №11. Умовами ефективної реалізації функцій корпоративних фінансів підприємства є:

- а) різноманітність форм власності;
- б) наявність ринків товарів, праці, капіталів;
- в) свобода підприємництва, самостійність у прийнятті підприємницьких рішень;
- г) усі відповіді вірні.

Питання № 12. Фінансові ресурси підприємства - це:

- а) кошти, що перебувають у розпорядженні підприємств;
- б) основні фонди підприємств;
- в) оборотні кошти підприємств;
- г) грошові кошти на рахунках у банках;
- д) усі відповіді вірні;
- е) правильної відповіді немає.

Питання №13. Складовими фінансових ресурсів підприємства є:

- а) статутний капітал;
- б) резервний капітал;
- в) нерозподілений прибуток;
- г) амортизаційні відрахування;
- д) кредиторська заборгованість;
- е) основні фонди підприємств;
- ж) оборотні кошти підприємств;
- з) грошові кошти на рахунках у банках;
- и) усі відповіді вірні.

Питання №14. Фінансові ресурси підприємства класифікують за такими ознаками:

- а) джерела формування;
- б) етапи формування;
- в) етапи використання;
- г) форма реалізації;
- д) усі відповіді вірні.

Питання № 15. Основними джерелами формування фінансових ресурсів підприємств є:

- а) матеріальні активи;
- б) нематеріальні активи;
- в) власні кошти підприємства;
- г) залучені кошти підприємства;
- д) усі відповіді вірні.

Питання № 16. Власні фінансові ресурси підприємства - це:

- а) амортизаційні відрахування;
- б) прибуток;
- в) дивіденди;
- г) кредити банків;
- д) внесок засновників у статутний капітал;
- е) правильної відповіді немає.

Питання № 17. Зовнішні фінансові ресурси підприємства - це:

- а) кредиторська заборгованість;
- б) страхові відшкодування;
- в) внесок засновників у статутний капітал;
- г) дивіденди;
- д) кошти, одержані від емісії акцій;
- е) дотації, субсидії.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Економічний зміст та організація корпоративних фінансів.
2. Фінансова робота на підприємстві та організація управління фінансовими ресурсами.
3. Самоокупність і самофінансування як принципи господарювання підприємств у ринкових умовах.
4. Значення внутрішнього господарського розрахунку у підвищенні ефективності діяльності підприємства.

ТЕМА 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ГРОШОВИХ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВ

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

1. Порядок оформлення розрахункових документів.
2. Вплив розрахунково-платіжної дисципліни на ефективність господарської діяльності підприємства.
3. Види банківських рахунків і порядок їх відкриття.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1

ДП ДГ «Елітне» станом на 23.07 отримало такі платежі:

- 1) виручку від реалізації на суму 4 700 грн;
- 2) попередню оплату за продукцію у сумі 3 140 грн;
- 3) комунальні платежі за передане в оренду приміщення – 1 180 грн.

Залишок коштів на поточному рахунку станом на 23.07 дорівнював 7 500 грн. 23.07 – термін, коли банк здійснює розрахунки за договором про касове обслуговування. Відповідно до цього договору послуги банку становлять 1 % від обороту каси та оплата за перебування коштів на поточному рахунку – 0,5 % від обороту за поточним рахунком.

Оборот каси за звітний місяць становив 31 560 грн. Протягом звітного місяця на поточному рахунку підприємства щоденно в середньому було коштів на суму 5 000 грн. Платежів упродовж 23.07 підприємство не здійснювало.

Визначити залишок коштів на поточному рахунку станом на 24.07

Завдання 2

ДП ДГ «Елітне» станом на 30.10 отримало такі платежі:

- 1) виручку від реалізації на суму 7 050 грн;
- 2) попередню оплату за продукцію у сумі 4 710 грн;
- 3) комунальні платежі за передане в оренду приміщення – 1 770 грн.

Залишок коштів на поточному рахунку станом на 30.10 дорівнював 11 250 грн. 30.10 – термін, коли банк здійснює розрахунки за договором про касове обслуговування. Відповідно до цього договору послуги банку становлять 1 % від обороту каси та

оплата за перебування коштів на поточному рахунку – 0,5 % від обороту за поточним рахунком. Оборот каси за звітний місяць становив 47 340 грн. Протягом звітного місяця на поточному рахунку підприємства щоденно в середньому було коштів на суму 7 500 грн. Платежів упродовж 30.10 підприємство не здійснювало. Визначити залишок коштів на поточному рахунку станом на 31.10.

Завдання 3

Станом на 01.09. залишок коштів на поточному рахунку Підприємства А становить 65 тис. грн. Протягом дня до банку підприємства А надійшли платіжні документи у такій послідовності:

1. Платіжне доручення на сплату відсотків за кредитом банку – 10,4 тис. грн.

2. Заява на відкриття акредитива щодо оплати сировини іноземному постачальнику – 35,8 тис. грн.

3. Платіжна вимога щодо стягнення коштів на відшкодування шкоди завданої здоров'ю працівника, оформлена на підставі рішення суду, – 2,8 тис. грн.

4. Платіжне доручення на сплату комунальних послуг – 5,3 тис. грн.

5. Платіжне доручення на оплату ремонтних робіт – 15,7 тис. грн.

6. Інкасове доручення про стягнення суми недоїмки за ПДВ – 6,7 тис. грн.

7. Комісія банку за виконання кожного платіжного документу в межах України складає 25 грн, за межі – 0,1 % від суми платежу.

Визначити, які розрахункові документи, у якому обсязі і у якій послідовності банк прийме до виконання протягом операційного дня.

*Цивільний кодекс України Стаття 1072. Черговість списання грошових коштів з рахунка

1. Банк виконує розрахункові документи відповідно до черговості їх надходження та виключно в межах залишку грошових коштів на рахунку клієнта, якщо інше не встановлено договором між банком і клієнтом.

2. У разі одночасного надходження до банку кількох розрахункових документів, на підставі яких здійснюється списання

грошових коштів, банк списує кошти з рахунку клієнта у такій черговості:

1) у першу чергу списуються грошові кошти на підставі рішення суду для задоволення вимог про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю, а також вимог про стягнення аліментів;

2) у другу чергу списуються грошові кошти на підставі рішення суду для розрахунків щодо виплати вихідної допомоги та оплати праці особам, які працюють за трудовим договором (контрактом), а також виплати за авторським договором;

3) у третю чергу списуються грошові кошти на підставі інших рішень суду;

4) у четверту чергу списуються грошові кошти за розрахунковими документами, що передбачають платежі до бюджету;

5) у п'яту чергу списуються грошові кошти за іншими розрахунковими документами в порядку їх послідовного надходження.

3. У разі відсутності (недостатності) грошових коштів на рахунку клієнта банк не веде обліку розрахункових документів, якщо інше не встановлено договором між банком і клієнтом.

Завдання 4

Протягом операційного дня 15.05 підприємство А отримало такі грошові надходження:

1) касову виручку від реалізації готової продукції в розмірі 5 150 грн;

2) повернення підзвітних сум готівкою на суму 5 630 грн;

3) премію від участі в аукціоні на суму 1 000 грн.

Підприємство в лютому мало тимчасово вільні кошти на загальну суму 16 000 грн, які були 04.02 покладені на депозитний рахунок банку під 14 % річних безстроково на невизначений термін.

Для здійснення платежів 15.04 підприємство відкликала депозитні кошти разом із нарахованими відсотками. Станом на 15.04 підприємство доходу від депозиту не отримувало.

Визначити суми надходження коштів на поточний рахунок підприємства.

Завдання 5

Вексель на суму 30 тис грн із строком платежу 1 травня поточного року взятий до обліку комерційним банком 1 лютого поточного року, облікова ставка банку 60% річних. Необхідно визначити суму дисконту та суму, яка буде видана банком власнику векселя.

Завдання 6

Розрахувати суму погашення векселя. Строк платежу “по пред’явленню, не раніше 15.12”. Дата складання 15.11. Дата пред’явлення до платежу 14.01. наступного року. Номінальна вартість 1 000 000 грн. На номінальну вартість нараховуються проценти з розрахунку 40% річних.

Методичні вказівки до розв’язання задач

*Розрахувати оборот коштів за поточним рахунком за місяць, враховуючі залишок коштів на початок періоду та грошові надходження підприємства. Визначити суму плати підприємства банку за розрахункове-касове обслуговування, враховуючі встановлений відсоток плати та відповідні суми оборотів каси та за поточним рахунком.

Розрахувати залишок коштів на поточному рахунку підприємства.

Нарощена сума за депозитом (FV) – первісний внесок плюс відсотки, розраховується за формулою:

$$FV = PV \left(1 + r \frac{d}{360(365)} \right)$$

де PV – первісний внесок на депозит, грн;

d – кількість днів нарахування відсотків;

r – річний відсоток.

*При встановленні ціни обліку векселя банк враховує номінальну вартість векселя, суму дисконту (відсотки за обліковим кредитом), а в міжміських розрахунках ще і давно (комісійну винагороду за інкасування іногородніх векселів).

$$Ц_0 = S - D\%$$

де Ц₀ – ціна обліку векселя для власника векселя,

S – номінальна вартість векселя,

D% - сума дисконту за векселем,

$$D = S \frac{dt}{360}$$

d – ставка дисконту, %

t – кількість днів з моменту придбання векселя до його погашення;

$$d = \frac{D * 360}{St}$$

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ТЕМИ

1. Охарактеризуйте операції з векселями.
2. Охарактеризуйте розрахунки за допомогою акредитивів.
3. Охарактеризуйте розрахунки платіжними вимогами-дорученнями.
4. Які існують форми безготівкових розрахунків?
5. Організація і сфера застосування розрахунків чеками.
6. Дайте характеристику грошових розрахунків підприємств.
7. Види санкцій за порушення розрахунково-платіжної дисципліни.
8. В якому випадку застосовуються розрахунки платіжними вимогами?
9. Які способи безготівкових розрахунків Ви знаєте?
10. Які документи необхідно пред'явити підприємству в банк для відкриття поточного рахунку?
11. Назвіть види банківських рахунків в національній валюті.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Суть і форми здійснення грошових розрахунків.
2. Готівкова форма розрахунків.
3. Організація та контроль грошових розрахунків підприємства.
4. Санкції за порушення розрахунково-платіжної і касової дисципліни.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Особливості застосування векселів у грошових розрахунках на сучасному етапі економічного розвитку.
2. Принципи і порядок проведення безготівкових розрахунків в господарському обороті України.

ТЕМА 3. ГРОШОВІ НАДХОДЖЕННЯ

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

1. Характеристика та склад грошових надходжень підприємства.
2. Виручка від реалізації – основне джерело грошових надходжень підприємства.
3. Методи планування виручки від реалізації продукції (основної діяльності).

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1

Визначити доходи підприємства від фінансово-інвестиційної діяльності на кінець року на підставі таких даних:

- 1) підприємство А планує придбати акції в червні місяці на суму 1 500 тис. грн. За цими акціями очікується виплата дивідендів в розмірі 35% річних;
- 2) підприємство у серпні місяці планує вкласти на депозити тимчасово вільні кошти в розмірі 500 тис. грн на 3 місяці під 19% річних; та 250 тис. грн під 17% річних;
- 3) надходження від здачі у фінансову оренду майна становить 500 тис. грн.

Завдання 2

Розрахуйте планову виручку від реалізації продукції сільськогосподарським підприємством за даними:

1. Товарна продукція у плановому році:

Продукція	Кількість, ц	Ціна, грн/ц
Зерно пшениці	4000	450
Соняшник	8000	1200
Кукурудза	1200	350

2. Залишки продукції по виробничій собівартості на початок планового року 58 000 тис. грн.

3. Коефіцієнт перерахунку обсягу продукції по виробничій собівартості в обсяг по закупівельних цінах 1,25.

4. Залишок продукції на кінець планового року становить 11,7% планового річного обсягу товарної продукції.

Завдання 3

Визначити обсяг реалізації продукції підприємства в плановому році, використовуючи дані:

- 1) Залишки продукції по виробничій собівартості на початок планового року 7 221 тис. грн.
- 2) Коефіцієнт перерахунку обсягу продукції по виробничій собівартості в обсяг по оптових цінах 1,4.
- 3) Випуск товарної продукції в плановому році в оптових цінах 97020 тис. грн.
- 4) Залишок продукції на кінець планового року становить 8,3 % випуску товарної продукції.

Завдання 4

Визначити виручку від реалізації продукції за наступними даними:

- 1). обсяг виробництва продукції – 1000 одиниць;
- 2). прибуток на одиницю продукції за повної собівартості – 5 %;
- 3). собівартість виробництва одиниці продукції – 40 грн;
- 4). Витрати на збут – 2 500 грн.

Завдання 5

На основі наведених даних визначте грошові надходження від усієї діяльності підприємства та фінансовий результат:

- 1) реалізовано продукції 250 ц по ціні 180 грн/ц з ПДВ (собівартість 160 грн/ц) та 165 ц по ціні 420 грн/ц з ПДВ (собівартість 450 грн/ц);
- 2) надано послуг – 12 000 грн (у т.ч. ПДВ);
- 3) отримано дохід від реалізації основних засобів – 84 000 грн;
- 4) отримано дохід від спільної діяльності – 10 000 грн;
- 5) сплачено відсотки за кредит – 32 000 грн;
- 6) підприємство зазнало збитків в наслідок стихійного лиха – 18 000 грн;
- 7) надійшло страхове відшкодування за збитки від стихійного лиха – 12 000 грн;

Завдання 6

Підприємство випускає підакцизну продукцію (вина натуральні з доданням спирту та міцні (кріплені)) і реалізує її через

торгову мережу. Визначити відпускну ціну і роздрібну вартість партії підакцизного товару, скориставшись даними:

Кількість одиниць в партії товару – 50 000 літрів (1 одиниця – 1 літр);

Повна собівартість одиниці товару – 56,3 грн;

Норма рентабельності – 20%;

Ставка акцизного податку у твердих сумах з одиниці реалізованого товару – 8,02 грн за 1 літр;

Торгова націнка магазину – 30%.

Завдання 7

На основі приведених даних необхідно визначити суму валового доходу підприємства:

1. За звітний період реалізовано продукції на суму 4 200 тис грн, продукція оподатковується ПДВ;
2. Протягом звітного періоду було повернуто покупцями продукції на суму 150 тис грн;
3. Матеріальні витрати і амортизація складають 450 тис грн.

Методичні вказівки до розв'язання задач

Розрахунки показників рекомендовано здійснити у даному порядку: визначити грошові доходи від реалізації продукції за методом нарахувань та касовим методом; визначити чистий дохід підприємства за двома методами; розрахувати сукупний грошовий дохід підприємства. Зробити висновки.

Дохід (виручка) від реалізації продукції (основної діяльності) визначається на основі обсягу продажу продукції, в якому враховуються: залишки непроданої продукції на початок періоду – в цінах періоду, що передує звітному; товарна продукція і залишки на кінець періоду – у цінах звітного періоду.

Дохід від продажу продукції визначається за формулою:

$$Дп = Тн + Тоц - Тк,$$

де $Дп$ – дохід від реалізації товарної продукції, грн;

$Тоц$ – товарна продукція відповідного періоду, що обліковується за оптовими цінами, грн;

$Тн$, $Тк$ – вартість непроданих залишків готової продукції на початок і кінець періоду відповідно, грн.

Сума чистого доходу від реалізації визначається за формулою:

$$ЧД = ДР - П - ДТР - ЗВ,$$

де $ЧД$ – чистий дохід від реалізації;

$ДР$ – сума доходу, отриманого від реалізації продукції, надання послуг, виконання робіт;

$П$ – податки в складі виручки від реалізації, що підлягають перерахуванню до бюджету;

$ДТР$ – доходи, отримані на користь третіх осіб (крім держави);

$ЗВ$ – сума знижок, уцінок та відшкодувань від повернення товару споживачем.

Ціна виробника продукції включає витрати на виробництво та збут продукції та прибуток виробника. За цими цінами підприємство здійснило закупівлі продукції для подальшої реалізації.

Оптова ціна продукції включає ціну виробника та оптову націнку. Роздрібна ціна включає оптову ціну на продукцію та роздрібну націнку.

Виробнича собівартість товарної продукції включає прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати, загальновиробничі витрати. Виробнича собівартість реалізованої продукції – це обсяг реалізації товарної продукції за виробничою собівартістю, скоригований на обсяг нерозподілених постійних загальновиробничих витрат і суму наднормативних виробничих витрат.

Виробнича собівартість реалізованої продукції визначається за формулою:

$$Срп = Стп + Стп - Стпк + Внп + Внв,$$

де $Срп$ – виробнича собівартість реалізованої продукції, тис. грн;

$Стп$ – виробнича собівартість товарної продукції, тис. грн;

$Стпп$, $Стпк$ – виробнича собівартість непроданої товарної продукції на початок і кінець року відповідно, тис. грн;

$Внп$ – нерозподілені постійні загальновиробничі витрати, тис. грн;

$Внв$ – наднормативні виробничі витрати, тис. грн.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ТЕМИ

1. Дайте визначення грошовим надходженням підприємства.
2. Наведіть приклади вхідних і вихідних грошових потоків.

3. Наведіть приклади внутрішніх і зовнішніх грошових потоків.
4. Дайте визначення операційної, інвестиційної і фінансової діяльності підприємства.
5. Що таке еквіваленти грошових коштів?
6. Дайте визначення виручки від реалізації продукції.
7. Які фактори виявляють вплив на обсяг виручки від реалізації продукції?
8. Дайте визначення фіксованим, регульованим, вільним, індикативним цінам.
9. Назвіть схему формування роздрібною ціни.
10. Вплив стану розрахункової дисципліни на обсяг виручки від реалізації.
11. Як визначити залежність грошових надходжень підприємства від обсягу реалізації продукції і зміни суми дебіторської заборгованості? Які для цього використовують показники?
12. Назвіть методи планування виручки від реалізації.
13. Суть методу прямого рахунку планування виручки від реалізації.
14. Суть укрупненого методу планування виручки від реалізації.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Формування валового і чистого доходу.
2. Доходи підприємства від операційної діяльності.
3. Доходи підприємства від фінансових операцій та іншої фінансово-інвестиційної діяльності.
4. Оперативний контроль за надходженням виручки від реалізації.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Форми реалізації фінансових інвестицій.
2. Інвестиційна стратегія підприємства.
3. Доходи підприємства від операційної діяльності.
4. Доходи підприємства від фінансових операцій та іншої фінансово-інвестиційної діяльності.

ТЕМА 4. ОСНОВИ ІНВЕСТУВАННЯ КОРПОРАЦІЙ

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

1. Основні поняття інвестиційної діяльності.
2. Класифікація інвестицій.
3. Інвестиційний ринок та його структура.
4. Часова вартість інвестованого капіталу.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1

Визначити майбутню вартість вкладу за простими відсотками та суму простого відсотка за весь період, якщо початкова сума вкладу складає 36000 грн, тривалість інвестування 4 роки, а річна ставка відсотка 11 %.

Завдання 2

Визначити теперішню вартість вкладу за простими відсотками, якщо кінцева сума вкладу 955 тис. грн, тривалість інвестування 7 років, а дисконтна річна ставка 20 %.

Завдання 3

Визначити майбутню вартість вкладу за складними відсотками та суму складного відсотка за весь період за таких умов: початкова сума вкладу 340 тис. грн, тривалість інвестування 4 роки, а річна ставка відсотку 10 %.

Завдання 4

Визначте теперішню вартість вкладу за складними відсотками за таких умов: кінцева сума вкладу 400 тис. грн, тривалість інвестування 5 років, а дисконтна річна ставка 21 %.

Завдання 5

Перед інвестором існує задача розмістити 100 млн грн на депозитний вклад строком на один рік. Один банк пропонує інвестору виплачувати дохід за складними відсотками в розмірі 25 % в квартал, другий – 35 % один раз в чотири місяці, третій – 55 % два рази на рік, четвертий – 100 % один раз на рік. Для того,

щоб визначити, котрий варіант інвестування кращий, необхідно скористатися табл. 1.

Таблиця 1

Визначення майбутньої вартості вкладу

№ варіанта	Теперішня вартість вкладу, млн грн	Ставка відсотка, %	Майбутня вартість вкладу в кінці періоду			
			1-го	2-го	3-го	4-го
1	100	25				
2	100	35				
3	100	55				
4	100	100				

Завдання 6

Підприємство планує інвестувати вільні кошти в розмірі 300 тис. грн. на один рік. Визначити найбільш ефективний варіант розміщення коштів на депозитний рахунок банку з декількох альтернативних. За першим варіантом планується щорічне нарахування складних відсотків за річною ставкою 16 %, за другим – щомісячне нарахування складних відсотків за річною ставкою 11 %, за третім – щорічне нарахування простих відсотків за річною ставкою 22 %.

Завдання 7

Підприємство планує через чотири роки придбати будинок для розміщення складу. Відповідно до експертних оцінок, майбутня вартість будинку становитиме 550 тис. грн. Визначте, яку суму коштів необхідно розмістити на депозитний рахунок банку, щоб через чотири роки одержати достатню суму коштів, якщо річна ставка за депозитним рахунком встановлена в розмірі 12 % із нарахуванням простих відсотків один раз на рік.

Завдання 8

Вартість грошей складає 9 % за рік. Розрахувати вартість 500 тис. грн за складними відсотками, враховуючи, що відсотки нараховуються один раз у півріччя: а) через три роки; б) негайно; в) в кінці сьомого року; г) на початку восьмого року; д) через п'ять років.

Завдання 9

Ви відкрили рахунок в банку, який поповнюєте щоквартально на 1 000 грн. Скільки коштів буде на рахунку через рік, якщо квартальна ставка відсотку складає 5 %, а складні відсотки нараховуються кожного кварталу, за умови, що кошти ви вносите: а) на початку кожного кварталу; б) в кінці кожного кварталу.

Завдання 10

Щороку на поточний рахунок інвестор вносить суму в розмірі 1000 грн. Яка сума буде на рахунку через два роки, якщо річна відсоткова ставка складає 18 % річних, а відсотки нараховуються раз на рік, за умови, що кошти вносяться: а) на початку кожного року, б) наприкінці кожного року?

Завдання 11

Приміщення здається в оренду на п'ять років. Орендні платежі вносяться орендарем у розмірі 10 тис. грн щорічно наприкінці року на банківський рахунок власника приміщення. Банк нараховує на ці суми 15 % річних. Визначити суму, яку одержить власник приміщення в кінці строку оренди, за умови, що гроші з рахунку не знімалися.

Завдання 12

Необхідно обрати вигідніший варіант накопичення грошових коштів протягом трьох років за схемою ануїтету, якщо кошти надходять в кінці відповідного часового інтервалу:

1. кожні півроку на рахунок вноситься 700 грн, ставка відсотку 8 % річних, а відсотки нараховуються один раз у півроку;
2. щороку на рахунок вноситься 1 400 грн, ставка відсотку 9 % річних, а відсотки нараховуються один раз на рік.

Методичні вказівки до розв'язання задач

Простим відсотком називається сума, яка нараховується за початковою вартістю внеску в кінці одного періоду платежу (місяць, квартал, рік), обумовленого умовами інвестування коштів.

Складним відсотком називається сума доходу, яка утворюється в результаті інвестування при умові, що сума нарахованого простого відсотка не виплачується після кожного

періоду, а приєднується до суми основного внеску і в наступному платіжному періоді сама приносить дохід.

Майбутня вартість грошей – це сума, в яку перетворюються інвестовані в даний момент кошти через деякий період часу з урахуванням певної ставки відсотка. При використанні простого відсотка майбутня вартість інвестованих коштів (FV) визначається за формулою:

$$FV = PV \times (1 + n \times i),$$

де PV – початкова сума внеску (інвестицій);

n – тривалість інвестування (в кількості періодів, за якими передбачається нарахування відсотків);

i – відсоткова ставка (виражена десятковим дробом).

При використанні складного відсотка майбутня вартість інвестованих коштів (FV_c) визначається за формулою:

$$FV_c = PV \times (1 + i)^n.$$

Теперішня вартість грошей – це сума майбутніх грошових надходжень, приведеніх до теперішнього моменту часу з урахуванням певної відсоткової ставки (так званої дисконтної ставки).

При використанні простого відсотка теперішня вартість інвестованих коштів (PV) визначається за формулою:

$$PV = \frac{FV}{1 + n \times i},$$

де FV – кінцева сума внеску, обумовлена умовами інвестування;

n – тривалість інвестування (в кількості періодів, за якими передбачається нарахування відсотків);

i – дисконтна ставка, що виражена десятковим дробом.

При використанні складного відсотка теперішня вартість інвестованих коштів (PV_c) визначається за формулою:

$$PV_c = \frac{FV}{(1 + i)^n}.$$

Ануїтет – це серія платежів або надходжень, які здійснюються в однакових розмірах через однакові інтервали часу протягом певного періоду.

Якщо платежі здійснюються на початку відповідних інтервалів (тижня, місяця, кварталу, року), то це **ануїтет пренумерандо**.

Якщо ж платежі здійснюються наприкінці кожного інтервалу, то це буде **ануїтет постнумерандо**.

При розрахунку майбутньої вартості ануїтету пренумерандо використовують таку формулу:

$$FVA_{pre} = R \times \frac{(1+i)^{n+1} - 1 - i}{i},$$

де FVA_{pre} – майбутня вартість ануїтету пренумерандо;

R – ануїтетний платіж;

n – тривалість інвестування (в кількості періодів, за якими передбачається нарахування відсотків);

i – відсоткова ставка (виражена десятковим дробом).

При розрахунку майбутньої вартості ануїтету постнумерандо (FVA_{post}) використовують формулу:

$$FVA_{post} = R \times \frac{(1+i)^n - 1}{i}.$$

При розрахунку теперішньої вартості ануїтету пренумерандо (PVA_{pre}) використовують формулу:

$$PVA_{pre} = R \times \left[\frac{1}{i} - \frac{1}{i \times (1+i)^n} \right] \times (1+i).$$

При розрахунку теперішньої вартості ануїтету постнумерандо (PVA_{post}) використовують формулу:

$$PVA_{post} = R \times \left[\frac{1}{i} - \frac{1}{i \times (1+i)^n} \right].$$

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ТЕМИ

1. Дайте визначення економічної сутності інвестицій? Головні інвестиційні цілі.
2. Наведіть класифікацію інвестицій?
3. Поняття інвестиційної діяльності, її принципи та особливості.
4. Фактори, що впливають на обсяг інвестицій та активність інвестиційної діяльності.
5. Що таке інвестиційний ринок та його функції?
6. Поясніть як функціонує система інвестиційного ринку.
7. Назвіть види інвестиційних ринків.
8. Що таке кон'юнктура інвестиційного ринку.
9. Охарактеризуйте інвестиційний клімат і фактори, що його утворюють.
10. Назвіть основні причини, які впливають на формування несприятливого інвестиційного клімату в Україні.
11. Класифікація суб'єктів інвестиційної діяльності. Види інвесторів.
12. Хто такі учасники інвестиційної діяльності?
13. Наведіть приклади основних й допоміжних учасників інвестиційної діяльності.
14. Роль функціональних учасників інвестиційної діяльності.
15. Назвіть основні об'єкти інвестиційної діяльності.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Інвестиційні ресурси. Постачальники і споживачі інвестиційних ресурсів.
2. Основні джерела фінансування інвестиційної діяльності.
3. Способи залучення інвестиційних ресурсів.
4. Характеристика фінансових інвестицій. Види цінних паперів.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Розвиток інвестиційних теорій.
2. Інвестиційна привабливість об'єктів ринку інвестицій.
3. Характеристика форм та джерел інвестиційних ресурсів.
4. Постачальники та споживачі інвестиційних ресурсів.
5. Джерела внутрішнього фінансування інвестицій та способи їх формування.
6. Зовнішнє фінансування інвестицій та способи залучення його джерел.

ТЕМА 5. ОПОДАТКУВАННЯ КОРПОРАЦІЙ

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

1. Система оподаткування акціонерних підприємств
2. Непрямі податки
3. Прямі податки
5. Місцеві податки і збори
6. Збір для формування державних цільових фондів

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1

Відповідно до договору купівлі-продажу №777 від 02.12 підприємство «Промінь» реалізує товар (продукти харчування) підприємству – покупцю «Світанок». Операції виконано в такому порядку:

05.12 – відвантаження товару на загальну суму 1800 грн;

Методичні вказівки до розв'язання задач

Сума ПДВ, що підлягає сплаті в бюджет (відшкодуванню з бюджету) за підсумками податкового періоду, дорівнює розміру податкових зобов'язань платника податку, яка зменшена на суму податкового кредиту такого періоду (формула 1):

$$\text{ПДВ} = \text{ПЗ} - \text{ПК}, \quad (1)$$

де ПЗ – податкові зобов'язання;

ПК – податковий кредит.

Якщо за звітний період сума податкового кредиту перевищує суму податкових зобов'язань, то в декларації з ПДВ відбивається сума ПДВ до відшкодування з бюджету.

15.12 – отримання оплати від покупця – 1800 грн.

Завдання 2

Необхідно визначити суму ПДВ, що підлягає сплаті в державний бюджет (відшкодуванню з бюджету) за результатами звітного місяця, якщо підприємство реалізує різні види продукції.

Умови задачі:

Протягом звітного місяця здійснено такі операції.

1 Реалізовано товарів на території України на суму 50 000 грн (без урахування ПДВ).

2 Здійснено первинну емісію цінних паперів на суму 6 000 грн.

3 Нараховано та виплачено заробітну плату робітникам підприємства у розмірі 10 000 грн.

4. Здійснено обов'язкові відрахування від заробітної плати працівників – 4 150 грн.

5 Закуплено канцелярські товари вітчизняного виробництва на суму 90 грн (з урахуванням ПДВ).

6 Надано шефську допомогу міській лікарні на суму 1500 грн.

7 Експортовано товарів на суму 180 000 грн.

8 Отримано від постачальника матеріали для виробництва продукції – 2000 грн (без урахування ПДВ).

9 Придбано з ПДВ товари, вартість яких включається до складу валових витрат виробництва, на суму 24000 грн.

10 Надано цех у фінансовий лізинг. Отримано винагороду – 6000 грн.

Завдання 3

Необхідно визначити суму ПДВ, що підлягає сплаті в державний бюджет (відшкодуванню з бюджету) за результатами звітного кварталу, якщо підприємство реалізує різні види продукції.

Умови задачі:

Протягом звітного кварталу здійснено такі операції:

1. Відповідно до договору (загальна сума за договором 42 000 грн, включаючи ПДВ), що передбачає оплату взаємними постачаннями:

- у квітні підприємство відвантажило напівфабрикати на суму 22 000 грн (без ПДВ);

- у травні на підприємстві оприбутковано товарів на суму 28 000 грн;

- у червні отримано медикаменти, сума за накладною 8 400 грн. Відвантажено комплектуючі, сума за накладною 13 200 грн.

2. Відповідно до договору (загальна сума за договором 58 500 грн, включаючи ПДВ), що передбачає оплату грошима, підприємство реалізує готову продукцію. Операції були здійснені у такому порядку:

- у квітні отримано часткову попередню оплату на поточний рахунок підприємства в сумі 30 000 грн;

- у травні підприємством відвантажено готову продукцію. Відповідно до накладної сума склала 36 000 грн;

- у червні отримано оплату продукції – 6000 грн.

Завдання 4

Працівниці (мати, яка виховує двох неповнолітніх дітей, один з яких є інвалідом) нараховано за повний відпрацьований місяць 5000 грн. Вона повідомила в заяві працедавцеві про право на 100% податкову соціальну пільгу на одну дитину і на підвищену 150% податкову соціальну пільгу на дитину-інваліда. Провести нарахування та утримання з заробітної плати працівника.

Завдання 5

Автомобільний завод реалізував автомобілі: 80 автомобілів марки “А” з робочим об’ємом циліндрів двигуна 1500 куб. см. за ціною 162 тис. грн. за одиницю та 70 автомобілів марки “Б” з робочим об’ємом циліндрів двигуна 3000 куб. см. за ціною 290 тис. грн. за одиницю. Курс гривні до євро за станом на перший день звітного кварталу 32,05 грн.

Визначити суму ПДВ та акцизного податку, яку заводу необхідно перерахувати до бюджету.

Завдання 6

Визначити суму непрямих податків, які необхідно сплатити підприємству при виробництві 2000 пляшок вина місткістю 0,7 л, якщо ціна виробника (без податків) становить 100 грн. за пляшку.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ТЕМИ

1. Розкрийте сутність, призначення та види податків.
2. Назвіть функції податків та опишіть їх.
3. Охарактеризуйте елементи податку.
4. Назвіть та охарактеризуйте принципи оподаткування.
5. Перелічіть платників податку на додану вартість та їхні категорії.
6. Що таке об’єкт оподаткування, база оподаткування та ставки податку на додану вартість?
7. З’ясуйте порядок розрахунку та сплати податку на додану вартість.
8. Дайте визначення податкового кредиту та податкового зобов’язання. Назвіть документи, які дають право на отримання податкового кредиту.
9. Вкажіть платників, об’єкт і базу оподаткування акцизним податком.

10. Перелічіть групи підакцизних виробів і ставки акцизного податку.
11. З'ясуйте сутність мита та особливості його застосування.
12. Перелічіть платників податку на прибуток підприємств.
13. Роз'ясніть порядок визначення фінансового результату до оподаткування.
14. Зазначте доходи й витрати, що не враховуються при оподаткуванні податком на прибуток підприємств.
15. Охарактеризуйте ставки податку на прибуток підприємств.
16. Опишіть оподаткування доходів фізичних осіб.
17. Наведіть основні елементи єдиного податку для юридичних осіб.
18. Назвіть основні елементи та порядок справляння податку на майно.
19. Яка база справляння, ставки та порядок розрахунку і сплати туристичного збору?
20. З'ясуйте особливості справляння збору за місця для паркування транспортних засобів?

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Оподаткування корпорацій – складова ланка податкової системи України. •
2. Реалізація стимулюючої та регулюючої функції податків, які сплачують підприємства.
3. Вибір оптимального варіанту оподаткування для малого підприємства.
4. Оподаткування сільськогосподарських акціонерних підприємств.
5. Механізм оподаткування прибутку і ефективність функціонування промислових акціонерних підприємств.
6. Механізм оподаткування доданої вартості в Україні.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Шляхи удосконалення податкової системи України.
2. Податкові пільги.
3. Необхідність реформування Податкового кодексу України.
4. Податок на прибуток та його роль у формуванні державного бюджету України.

ТЕМА 6. ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

1. Формування прибутку підприємства.
2. Прибуток від реалізації продукції, його формування та методи розрахунку.
3. Сутність і методи обчислення рентабельності.
4. Розподіл і використання прибутку.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1

Прийміть рішення щодо доцільності зниження ціни реалізації саджанців ялини, якщо:

- 1) вирощено і реалізовано в звітному році 27 150 саджанців;
- 2) ціна реалізації одного саджанця (без ПДВ) становить 260 грн, а повна собівартість 180 грн;
- 3) співвідношення змінних і постійних витрат на виробництво і реалізацію продукції становить 60 і 40 %;
- 4) дослідження ринку показало, що якщо знизити ціну одного саджанця на 30 грн, тобто до 230 грн, то обсяг продажу продукції в наступному році може бути збільшеним на 20 %.

Завдання 2

Як зміна обсягу реалізації на підприємстві у поточному році відносно минулого вплине на розмір прибутку від реалізації:

- 1) виручка від реалізації продукції (з ПДВ) склала 67 350 грн;
- 2) витрати на виробництво і реалізацію продукції розподілилися так:
 - 2.1) витрати на основні і матеріали 24 982 тис. грн;
 - 2.2) сума сплачених платежів за електроенергію – 110 тис. грн;
 - 2.3) заробітна плата працівників з нарахуваннями 10 495 тис. грн;
 - 2.4) заробітна плата адміністративного персоналу з нарахуваннями 1200 тис. грн;
 - 2.5) транспортні витрати – 1351 тис. грн;
 - 2.6) адміністративні витрати – 270 тис. грн;
 - 2.7) орендна плата 515 тис. грн;
- 3) у звітному році очікується надходження на рахунки підприємства виручки від реалізації в розмірі 78 126 тис. грн.

Завдання 3

Визначити виробничу собівартість, повну собівартість і валовий прибуток від виробництва озимої пшениці та соняшнику на підприємстві. Розрахувати собівартість та прибуток від реалізації одиниці продукції.

Реалізовано у фізичній масі, ц	7713	23710
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	1680	8135
Витрати на виробництво продукції, тис. грн:		
насіння та посадковий матеріал	231,5	997,1
мінеральні добрива	495,3	847,0
нафтопродукти	161,8	813,5
оплата послуг і робіт сторонніх організацій	68,6	130,1
інші матеріальні витрати	18,3	1152,7
прямі витрати на оплату праці	83,4	273,4
відрахування на соціальні заходи	30,7	97,9
амортизація необоротних активів	70,9	274,3
інші загальновиробничі витрати	263,7	396,3
Витрати на збут	114,8	188,0

Завдання 4

Визначити суму чистого та нерозподіленого прибутку підприємства, якщо результати фінансово-господарської діяльності такі:

- 1) прибуток до сплати податків – 156800 грн;
- 2) податок на прибуток – 37000 грн;

Підприємство здійснює розподіл чистого прибутку за такими напрямками: резервний капітал – 10 %, виплата дивідендів за акціями – 40 %, виплата матеріального заохочення працівникам – 5 %.

Завдання 5

Визначити суму валового та чистого прибутку підприємства, якщо ним було реалізовано продукції та послуг на суму 2694 тис. грн, повна собівартість – 2160 тис. грн, інші операційні доходи – 230 тис. грн, інші операційні витрати – 145 тис. грн, дохід від участі в капіталі – 73 тис. грн, інші витрати звичайної діяльності – 117 тис. грн, податок на прибуток – 125 тис. грн.

Завдання 6

Визначити валовий дохід, чистий дохід, валовий та чистий прибуток підприємства за такими даними:

Показники	Сума, тис. грн	
	2025 р.	2026 р.
Виручка від продажу продукції рослинництва	2502	3194
Сума ПДВ	500	639
Виручка від продажу продукції тваринництва	2176	2115
Сума ПДВ	435	423
Виручка від реалізації товарів	150	31
Сума ПДВ	30	6
Повна собівартість продукції рослинництва	1700	1900
Повна собівартість продукції тваринництва	1510	1300
Собівартість реалізованих товарів	18	2
Адміністративні витрати	600	550
Витрати на збут	200	220
Інші операційні витрати	-	4
Інші операційні доходи	760	380
Надзвичайні витрати	10	-
Надзвичайні доходи	7	-

Завдання 7

Визначити загальний (валовий) прибуток та рентабельність реалізованої продукції за такими даними:

- вартість товарної продукції у звітному періоді – 1500 тис. грн;
- залишки товарної продукції на початок звітного періоду – 170 тис. грн;
- залишки товарної продукції на кінець звітного періоду – 70 тис. грн;
- виробнича собівартість реалізованої продукції – 1110 тис. грн;
- витрати на збут – 110 тис. грн

Завдання 8

Визначте прибуток підприємства за фінансовими

операціями у звітному періоді на основі таких даних:

- отримано прибуток від спільної діяльності 154,6 тис. грн;
- сплачено власникам 71,0 тис. грн як грошові дивіденди;
- отримано кошти за депозитом (сума вкладу – 135 тис. грн під 18 % річних на 1 рік);
- сплачено відсотки за користування кредитом 32,4 тис. грн.

Методичні вказівки до розв'язання задач

Виробнича собівартість реалізованої продукції визначається за формулою:

$$C_{pn} = C_{tpp} + C_{tp} - C_{tpk} + V_{np} + V_{nv}$$

де C_{pn} – виробнича собівартість реалізованої продукції;

C_{tp} – виробнича собівартість товарної продукції;

C_{tpp} , C_{tpk} – виробнича собівартість непроданої товарної продукції на початок і кінець року відповідно, тис. грн;

V_{np} – нерозподілені постійні загальновиробничі витрати;

V_{nv} – наднормативні виробничі витрати.

Валовий прибуток від реалізації товарної продукції визначається за формулою:

$$Prn = Dch - Cpn,$$

де Dch – чистий дохід від реалізації продукції, грн;

Prn – валовий прибуток, отриманий від реалізації продукції, тис. грн

Прибуток від операційної діяльності розраховується за формулою:

$$Pod = Prn + Pi - Va - Vz - Vi,$$

де Pod – прибуток від операційної діяльності, тис. грн;

Pi – інші операційні доходи, тис. грн;

Va – адміністративні витрати, тис. грн;

Vz – витрати на збут, тис. грн;

Vi – інші операційні витрати, тис. грн.

Рентабельність (доходність) продажу продукції визначається за формулою:

$$Rpn = Prn : Dch \times 100 \%,$$

де Rpn – рентабельність (доходність) продажу продукції, %.

Рентабельність реалізованої продукції, розрахованої за виробничою собівартістю, визначається на весь обсяг продукції та за окремими її видами за формулою:

$$R_{prn} = Prn : Crn \times 100 \%,$$

де R_{prn} – рентабельність реалізованої продукції, розрахованої за виробничою собівартістю, %.

Керівництву підприємства для прийняття управлінських рішень необхідно знати витрати на основну діяльність, пов'язану з виробництвом та збутом продукції та її рентабельність. Тому на підприємствах розраховують повну собівартість реалізованої продукції за формулою:

$$Crpn = Crn + Va + Vz,$$

де $Crpn$ – повна собівартість реалізованої продукції.

Рентабельність продукції, розрахованої за повною собівартістю, визначається за формулою:

$$R_{prn} = (Dn - Crpn) : Crpn \times 100 \%,$$

де R_{prn} – рентабельність реалізованої продукції, розрахованої за повною собівартістю продукції (рентабельність основної діяльності), %

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ТЕМИ

1. Дайте визначення сутності прибутку. Які Ви знаєте показники прибутку?
2. Що таке дохід підприємства? Наведіть приклади доходів підприємства від операційної діяльності.
3. Наведіть приклади доходів підприємства від участі в капіталі та інших фінансових доходів.
4. Що таке витрати підприємства та які Ви знаєте види витрат згідно положень (стандартів) бухгалтерського обліку?
5. Як визначити прибуток підприємства від усіх видів діяльності до оподаткування за даними форми №2 “Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)”.
6. Як визначити прибуток від операційної діяльності, прибуток від участі в капіталі, прибуток від інших фінансових доходів, прибуток від іншої фінансової діяльності за даними форми №2 “Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)”.
7. Як визначається прибуток від реалізації продукції (основної діяльності)?

8. Які Ви знаєте методи планування прибутку від реалізації продукції?

9. Суть методу прямого рахунку планування прибутку від реалізації.

10. Планування прибутку від реалізації за укрупненим методом прямого рахунку.

11. Планування прибутку від реалізації продукції на основі показника витрат на гривню продукції.

12. В чому заключається сутність економічного (аналітичного) методу планування прибутку?

13. Поняття рентабельності та показники, які її характеризують.

14. Як визначити рентабельність продукції і рентабельність підприємства (капіталу)? Назвіть нормативно достатні значення цих показників.

15. За якою схемою розподіляється і використовується прибуток підприємства?

16. Розкрийте напрями використання резервного фонду, фонду розвитку підприємства, фонду соціального розвитку, фонду матеріального заохочення.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Класифікація доходів підприємницьких структур за джерелами формування.

2. Загальна характеристика «Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід)».

3. Платежі з прибутку підприємства до державного бюджету.

4. Контроль фінансової служби підприємства за прибутковістю і рентабельністю.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Фінансові результати діяльності підприємств, їх зміст і значення у розширенні виробництва.

2. Факторний аналіз динаміки прибутковості.

3. Економічний зміст прибутку і рентабельності, їх роль в умовах розвитку підприємництва.

4. Розрахунок загального та чистого прибутку, їх розподіл і використання на підприємстві.

ТЕМА 7. КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

1. Поняття, види та форми кредиту.
2. Механізм кредитування суб'єктів господарювання.
3. Кредитний договір.
4. Лізинг.
5. Факторинг.
6. Забезпечення виконання зобов'язання.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1

На плановий період підприємству необхідно мати фінансових ресурсів для придбання оборотних коштів на суму 250 тис грн. Фактична наявність власних коштів на початок планового періоду складає 150 тис грн. Від фінансової діяльності надійде 30 тис грн. У плановому періоді підлягає поверненню раніше отриманий кредит у сумі 70 тис грн. На основі наведених вище даних необхідно визначити потребу у кредитних ресурсах на плановий період.

Завдання 2.

Підприємство 1 червня поточного року отримало кредит на суму 120 тис грн строком на 4 місяці під 40% річних. У кредитному договорі передбачається погашення кредиту в кінці строку та пеня за несвоєчасне повернення кредиту у розмірі 0,5% від простроченої суми кредиту за кожний день прострочки. Залишок кредиту у сумі 30 тис грн було повернено комерційному банку 15 жовтня поточного року. Необхідно визначити суму коштів, яку поверне підприємство банку по закінченню строку кредитування.

Завдання 3.

На основі наведених даних необхідно визначити плату за факторингові послуги:

- комерційний банк викупив рахунки фактури у підприємства на суму 150 тис грн;
- плата за кредит визначена у розмірі 30% річних;
- середній термін обертання коштів у розрахунках з покупцями складає 20 днів;
- комісійна винагорода за факторингове обслуговування 5%.

Завдання 4

Підприємство отримало кредит у розмірі 100 тис грн з 1 лютого поточного року строком на 5 місяців під 60% річних. З 1 квітня поточного року процентна ставка знизилася на 15%, а з 15 травня процентна ставка склала 40%. У кредитному договорі передбачається щомісячне погашення кредиту рівними частинами. Необхідно визначити суму коштів, яка буде повернена підприємством комерційному банку по закінченню строку користування кредиту.

Завдання 5

Підприємство 5 березня поточного року одержало кредит на 30 тис грн на 6 міс під 30% річних. З 5 червня процентна ставка підвищилась на 10%. В кредитному договорі передбачені строки погашення кредиту рівними частинами щомісяця. Яку суму повинно повернути підприємство банку 5 вересня поточного року.

Завдання 6

Підприємство 1.04 поточного року одержало кредит на суму 25 тис.грн строком на 5 місяців під 40% річних. По закінченню двох місяців комерційний банк збільшив процентну ставку на 10%, а ще через місяць – на 5%. Строк погашення кредиту – 1.09 поточного року. Визначте суму коштів, яку повинно повернути підприємство банку 1.09.

Завдання 7

На який термін потрібно відкрити депозит в розмірі 10 000 грн під 15 %, щоб отримати прибуток 16 000 (К) грн.

Завдання 8

Яку суму коштів підприємство поверне банку, якщо відомо що кредит у сумі 150 тис. грн. надано 1 лютого поточного року на 5 місяців під 40% річних, причому з 1 квітня процентна ставка знизилась до 35%, а з 1 червня – до 30%.

Завдання 9

Підприємство 20 січня поточного року одержало кредит на суму 800 тис. грн. строком на 8 місяців під 24% річних. Через 90

днів банк збільшив плату за кредит на 3%. Визначити, яку суму коштів у встановлений термін поверне підприємство банку.

Завдання 10

Підприємству надано кредит на 4 місяці в розмірі 200 тис. грн. під 25% річних, причому через 45 днів процентна ставка знизилася до 23% річних. Визначити, яку суму коштів підприємство поверне банку.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ТЕМИ

1. Назвіть види кредитів, які можуть використовуватись у сфері господарювання.
2. Охарактеризуйте існуючі види кредитів.
3. Назвіть основні стадії кредитного процесу.
4. В яких випадках банки мають право звернутися до Бюро кредитних історій по отримання кредитних звітів?
5. Охарактеризуйте механізм застосування змінюваної процентної ставки кредитором.
6. Назвіть існуючі варіанти сплати процентів за кредитним договором.
7. Що не може бути об'єктом лізингу?
8. Розкрийте сутність оперативного та фінансового лізингу.
9. Назвіть права та обов'язки лізингодавця.
10. Назвіть права та обов'язки лізингоодержувача.
11. Розкрийте сутність факторингу.
12. Що може бути предметом застави?
13. У чому виявляється відмінність поруки та гарантії?
14. Яким чином здійснюється реалізація заставленого майна?
15. Назвіть випадки припинення застави.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Кредит у міжнародних економічних відносинах.
2. Система фінансування і кредитування капітальних вкладень.
3. Характеристика лізингового кредиту.
4. Кредитування за поточним рахунком.
5. Оцінювання кредитоспроможності позичальника.
6. Застава, договір-поручительство, договір-гарантія як форми забезпечення повернення банківського кредиту.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Сучасний стан і перспективи розвитку лізингових послуг в Україні.
2. Проблеми правового регулювання лізингової діяльності в Україні.
3. Міжнародна практика лізингових відносин.
4. Особливості здійснення факторингового кредитування.
5. Проблеми та перспективи розвитку ринку факторингових послуг в Україні.
6. Сучасні методи оцінки кредитоспроможності позичальника.
7. Порівняльна характеристика форм забезпечення банківських кредитів.
8. Сучасний стан банківського кредитування юридичних осіб.
9. Нові методи управління проблемною заборгованістю.
10. Способи захисту позичальників від кредитного ризику

ТЕМА 8. ОБОРОТНІ АКТИВИ ТА ЇХ ОРГАНІЗАЦІЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

1. Сутність і класифікація оборотних активів та обігових коштів.
2. Визначення потреби в оборотних активах та оборотних коштах.
3. Ефективність використання оборотних активів та оборотних коштів.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1

Визначити норматив оборотних коштів стосовно основних матеріалів на підставі таких даних: Потреба підприємства в основних матеріалах у плановому кварталі – 27 тис. грн. Час доставки матеріалів від постачальника до споживача – 6 днів Тривалість документообороту – 6 днів Час потрібний для обробки, підготовки до виробництва – 2 дні Середній інтервал поставки матеріалів – 30 днів.

Завдання 2

Розрахувати норматив оборотних активів на паливо. Підприємство ВАТ «Інвест-Агро» для технологічного процесу використовує паливо. Витрачення палива в кварталі складає 227000,0 грн. Норма поточного запасу складає 10 днів. Норма страхового запасу становить 30% поточного запасу.

Завдання 3

Розрахувати норматив оборотних активів у витратах майбутніх періодів. Відомо, що підприємство ВАТ "Електромашина" яке виробляє втулки та інші запчастини, в першому кварталі несе витрати по освоєнню нових видів продукції, по ремонту верстатів та інші витрати, що відображаються у статті "Витрати майбутніх періодів". Сума витрат майбутніх періодів на початок звітнього кварталу складає 60000 грн. Витрати, що несе підприємство в кварталі за кошторисом, складають 70000 грн. Витрати, що включаються до собівартості продукції звітнього кварталу, складають 30000 грн. Розрахувати норматив оборотних засобів по статті "Витрати майбутніх періодів".

Завдання 4

Розрахувати норматив оборотних активів на готову продукцію. Підприємство ВАТ "Електромашина" оприбуткувало готову продукцію (втулки) на склад підприємства з цеху № 1. Час, необхідний для комплектування продукції в розмірі партії, складає згідно з домовленістю з замовником 5 днів. Підготовка готової продукції до відвантаження, включаючи сортування та пакування, - 2 дні. Згідно з договором готову продукцію вивозить замовник своїм транспортом. Час зберігання продукції на складі - 3 дні. Час транспортування готової продукції зі складу підприємства до залізничної станції відвантаження 1 день. Встановлені терміни виписки рахунків і платіжних документів і час зарахування сум на рахунок підприємства ВАТ "Електромашина" становлять 6 днів. Відомо, що випуск товарної продукції за виробничою собівартістю становить 5850,0 тис. грн.

Завдання 5

Норматив оборотних коштів підприємства на початок планового року становив 1000 тис. грн., у тім числі виробничий – 800 тис. грн., невиробничий – 200 тис. грн. Зростання виробничої програми на плановий рік передбачене в розмірі 10% проти минулого року. У плановому році в результаті реалізації заходів для поліпшення використання оборотних коштів передбачається прискорення їх обороту на 2%. Визначити норматив оборотних коштів на плановий період економічним методом.

Завдання 6

Визначити норму запасу в днях по сировині і основних матеріалах, виходячи із таких даних: час вантажообороту 20 днів, час документообороту 16 днів, кількість перевозок за 1 півріччя 5, на підприємстві передбачено страховий запас

Завдання 7

Визначити, яку суму обігових засобів підприємство звільнило, або залучило в оборот у 2 кварталі в порівнянні з 1 кварталом, якщо оборот по реалізації в оптових цінах підприємства в 1 кварталі становив 92550 тис. грн., у 2 кварталі 95320 тис. грн., середній залишок нормованих обігові коштів у 1 кварталі становив 31690 тис. грн., у 2 кв. – 31770 тис. грн.

Завдання 8

На основі наведених даних, необхідно визначити норматив оборотних коштів підприємства на плановий рік аналітичним методом, якщо сукупний норматив оборотних коштів у звітному році становить 1 360 тис. грн, у тому числі норматив, що безпосередньо не залежить від обсягу виробництва, – 440 тис. грн. Випуск товарної продукції за повною собівартістю у звітному році становить 13 800 тис. грн, а у плановому, відповідно, – 16 284 тис. грн.

Завдання 9

Виробнича фірма "Елітні меблі" освоїла виготовлення нового спального гарнітуру. Собівартість одиниці гарнітуру становить 8 000 грн.). Згідно з виявленим ринковим попитом річна виробнича програма нового виробу сформована в розмірі 1 800 од. За встановленою технологією тривалість виробничого циклу становить 20 днів. Матеріальні витрати на виробництво дорівнюють 60 % собівартості продукції. Кількість робочих днів у році – 250.

Визначити норматив оборотних коштів у незавершеному виробництві нового спального гарнітуру. Обґрунтуйте шляхи зниження потреби підприємства в обігових коштах для фінансування запасів незавершеного виробництва.

Завдання 10

У звітному році підприємство реалізувало товарної продукції на суму 2 600 тис. грн при наявності обігових коштів 720 тис. грн. У плановому році внаслідок проведених організаційно-технічних заходів оборотність обігових коштів скоротилась на 25 днів. Визначити ефективність використання обігових коштів у звітному році; економію обігових коштів у плановому році за рахунок прискорення їхньої оборотності.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ТЕМИ

1. Поясніть суть і призначення оборотних коштів підприємства.
2. Охарактеризуйте склад оборотних активів підприємства.
3. Яка різниця між оборотними виробничими фондами та фондами обігу?

4. Опишіть склад власних джерел формування оборотних коштів підприємства.
5. Назвіть залучені джерела фінансування оборотних коштів підприємства.
6. Якими показниками характеризується стан оборотних коштів підприємства?
7. Яким є порядок нормування оборотних коштів для формування виробничих запасів?
8. Як визначити наявність власних оборотних коштів за даними балансу?
9. Якими показниками характеризується оборотність оборотних коштів підприємства?
10. Як обчислити суму вивільнення (залучення) оборотних коштів унаслідок прискорення (сповільнення) їх обертання?
11. За якими показниками можна оцінити ефективність використання оборотних коштів підприємства?
12. Вкажіть мету нормування оборотних коштів?
13. Опишіть методи розрахунку нормативу оборотних коштів.
14. Перелічіть джерела формування оборотних коштів.
15. Які існують шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів?

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Класифікація і принципи організації оборотних коштів.
2. Використання банківських кредитів для формування оборотних коштів.
3. Шляхи прискорення обертання оборотних коштів.
4. Вплив розміщення оборотних коштів на фінансовий стан підприємства.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства.
2. Вплив розміщення оборотних коштів на фінансовий стан підприємства.
3. Оборотні активи та їх організація на підприємстві.
4. Джерела формування оборотних активів підприємства.
5. Показники ефективності використання оборотних активів підприємства.

ТЕМА 9. ФОНДОВИЙ РИНОК

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

1. Фінансовий ринок та його складові.
2. Організація торгівлі на фінансовому ринку.
3. Фондовий ринок та його призначення.
4. Специфіка організації торгівлі на фондовому ринку.
5. Види цінних паперів та їх значення.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ТЕМИ

1. Дайте визначення фондового ринку.
2. Охарактеризуйте функції фондового ринку.
3. Що таке фінансовий ринок і чим він відрізняється від фондового.
4. Назвіть основні складові фінансового ринку та охарактеризуйте їх.
5. Хто здійснює торгівлю на фінансовому ринку.
6. Яка специфіка торгівлі на фондовому ринку.
7. Які цінні папери використовуються на фондовому ринку.

ТЕСТИ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

Питання №1. Юридична особа, яка здійснює випуск цінних паперів і несе відповідальність за ними перед їх власниками, це:

- А) Інвестор;
- Б) Емітент;
- В) Фінансовий посередник;
- Г) Інвестиційний інститут.

Питання №2. Вкладення будь-яких видів майнових та інтелектуальних цінностей, що мають на меті отримання прибутку чи досягнення соціального ефекту називаються:

- А) Інвестиції;
- Б) Інновації;
- В) Капітальні вкладення;
- Г) Банківські депозити.

Питання №3. Вкладення реальних активів у відтворення основних виробничих фондів підприємства, це:

- А) Амортизація;

- Б) Капітальні вкладення;
- В) Інновації;
- Г) Інтелектуальні інвестиції.

Питання №4. Фізичні і юридичні особи, які купують цінні папери від свого імені і за свій рахунок з метою отримання прибутку, це:

- А) Брокери;
- Б) Емітенти;
- В) Інвестори;
- Г) Фінансові посередники.

Питання №5. Фінансово-кредитні установи, спеціалізовані брокерські й дилерські контори, індивідуальні брокери та дилери, які мають ліцензію на право і займаються здійсненням посередницьких операцій з цінними паперами, називаються:

- А) Брокери;
- Б) Емітенти;
- В) Інвестори;
- Г) Фінансові посередники.

Питання №6. Основним джерелом фінансування інвестицій оновлення є:

- А) Прибуток;
- Б) Позикові кошти;
- В) Державні субсидії;
- Г) Амортизаційні відрахування.

Питання №7. Вкладення коштів в реальні активи – як матеріальні (здебільшого це основні та оборотні виробничі фонди) так і в нематеріальні називаються:

- А) Фінансовими інвестиціями;
- Б) Реальними інвестиціями;
- В) Капітальними вкладеннями;
- Г) Інтелектуальними інвестиціями.

Питання №8. Вкладення коштів в цінні папери, спеціальні (цільові) банківські вклади, депозити, паї тощо – це:

- А) Інтелектуальні інвестиції;

- Б) Комплексні інвестиції;
- В) Фінансові інвестиції;
- Г) Корпоративні інвестиції.

Питання №9. Документ, що засвідчує право власності або позики інвестора по відношенню до емітента, може бути в самостійному обігу на ринку і бути об'єктом купівлі-продажу, називається:

- А) Цінний папір;
- Б) Акція;
- В) Сертифікат акцій;
- Г) Вексель.

Питання №10. Фінансові інвестиції можуть в деяких випадках бути прямими, але лише у разі придбання інвестором:

- А) Облігацій;
- Б) Казначейських зобов'язань;
- В) Акцій;
- Г) Інвестиційних сертифікатів.

Питання №11. Відповідно до законодавства України емітентами можуть бути:

- А) Юридичні і фізичні особи;
- Б) Держава;
- В) Тільки юридичні особи;
- Г) Тільки фізичні особи.

Питання №12. Цінні папери, обіг яких дозволено на території України, можуть

випускатися в таких формах:

- А) Тільки в документарній формі;
- Б) Тільки в бездокументарній формі;
- В) У документарній та бездокументарній формах;
- Г) Немає вірної відповіді.

Питання №13. Відповідно до чинного законодавства України форму випуску цінних паперів визначає:

- А) Національний банк України;
- Б) Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку;

- В) Емітент;
- Г) Інвестор.

Питання №14. Вірогідна ціна пакета акцій, визначена шляхом оціночних процедур на дату оцінки, за яку він може бути проданий за відсутності додаткових умов

продажу, – це:

- А) Ринкова вартість пакета акцій;
- Б) Інвестиційна вартість пакета акцій;
- В) Ліквідна вартість пакета акцій;
- Г) Оціночна вартість пакета акцій.

Питання №15. Скоригована ринкова вартість пакета акцій з урахуванням додаткових інвестиційних умов його продажу – це:

- А) Оціночна вартість пакета акцій;
- Б) Інвестиційна вартість пакета акцій;
- В) Ліквідна вартість пакета акцій;
- Г) Початкова вартість пакета акцій.

Питання №16. Визначте акції, за якими сплачуються дивіденди:

- А) За акціями, що належать акціонерам;
- Б) За акціями, що знаходяться на балансі акціонерного товариства;
- В) За акціями, що належать акціонерам; знаходяться на балансі товариства; випускатимуться в обіг найближчим часом;
- Г) Немає вірної відповіді.

Питання №17. Модель оцінки поточної вартості акцій з постійним зростанням дивідендів відома як:

- А) Модель Дюпона;
- Б) Модель Гордона;
- В) Модель Фішера;
- Г) Модель Шарпа

Питання №18. Привілейовані акції не можуть бути випущені на суму, що по відношенню до статутного фонду акціонерного товариства перевищує:

- А) 5%;
- Б) 10%;
- В) 15%;
- Г) 30%.

Питання №19. Визначте, чи може акціонерне товариство викуповувати в акціонера акції, що належать йому, для їх анулювання:

- А) Так;
- Б) Ні.
- В) Частково;
- Г) Опосередковано.

Питання №20. Визначте, чи може акціонерне товариство випускати акції для покриття збитків, пов'язаних з його господарською діяльністю:

- А) Так;
- Б) Ні;
- В) Частково;
- Г) Опосередковано.

Питання №21. Облігації, які за бажанням власника можуть обмінюватись на інші цінні папери (як правило акції), що випускаються цим емітентом, відомі як:

- А) Облігації з правом дострокового погашення;
- Б) Конвертовані облігації;
- В) Компенсовані облігації;
- Г) Варанти.

Питання №22. Погашення облігації передбачає:

- А) Перехід права власності на облігації за умов купівлі-продажу на біржі;
- Б) Виплату номінальної вартості облігації та доходу за облігацію (продаж товарів або надання послуг) у строки, передбачені умовами емісії облігацій;
- В) Виплату номінальної вартості облігації та доходу за облігацію у будь-який строк за рішенням емітента;
- Г) Немає вірної відповіді.

Питання №23. Визначте, які обмеження є щодо рішення про випуск облігацій акціонерних товариств:

А) Якщо сума випуску облігацій становить більш як 25 % розміру статутного фонду;

Б) Якщо випуск облігацій після повної оплати всіх випущених акцій;

В) Немає ніяких обмежень;

Г) Зазначене у пунктах А, Б)

Питання №24. Стандартний документ, що засвідчує право придбати чи продати цінні папери, кошти (валютні цінності), матеріальні або нематеріальні активи (товари) на визначених ним умовах у майбутньому, – це:

А) Опціон;

Б) Ощадний сертифікат;

В) Казначейські зобов'язання;

Г) Дериватив.

Питання №25. Платником за казначейськими векселями виступає:

А) Міністерство фінансів України;

Б) Національний банк України;

В) Головне Управління Державного казначейства;

Г) Уповноважені комерційні банки.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Значення фінансового ринку для економіки України.
2. Роль фондового ринку у фінансовій системі країни.
3. Фінансовий ринок та його складові.
4. Фондовий ринок та його складові.
5. Види цінних паперів та їх призначення.
6. Порівняльний аналіз цінних паперів, переваги та недоліки.
7. Джерела залучення коштів для фінансової діяльності.
8. Фінансові посередники на фондовій біржі, їх роль та призначення.
9. Види фінансових посередників, що спільного і які відмінності?

ТЕМА 10. ПОХІДНІ ЦІННІ ПАПЕРИ (ДЕРИВАТИВИ) ТА ЇХ ФІНАНСОВА ОЦІНКА НА ФОНДОВОМУ РИНКУ

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

1. Сутність та призначення похідних цінних паперів та їх види.
2. Фінансова оцінка акцій.
3. Фінансова оцінка облігацій.
4. Моделі фінансової оцінки акцій.
5. Моделі фінансової оцінки облігацій.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1

Оцінити внутрішню поточну вартість акції, якщо її номінал дорівнює 2000 грн, рівень дивідендів – 25%, ринкова норма дохідності – 20%, період використання акції – 5 років, періодичність виплати дивідендів становить один раз на рік. Курсова вартість акції в кінці періоду (через 5 років) дорівнює номіналу.

Завдання 2

Оцінити внутрішню поточну вартість акції, якщо її номінал дорівнює 2000 грн, рівень дивідендів – 25%, ринкова норма дохідності – 20%, період використання акції – 5 років, періодичність виплати дивідендів становить один раз на рік. Очікуваний курс акції в кінці періоду її використання – 115%.

Методичні вказівки до розв'язання завдань 1 і 2

Прийняття управлінського рішення щодо доцільності придбання акцій базується на результатах порівняльного аналізу її поточної ринкової ціни з теоретичною (внутрішньою) вартістю.

1. Внутрішню вартість акції можна розрахувати різними методами, але найпоширенішою залишається **модель оцінки майбутніх надходжень, яка трансформується залежно від прогнозованої динаміки виплати дивідендів на акції:**

$$V_{(t)} = \frac{D_1}{1+i} + \frac{D_2}{(1+i)^2} + \frac{D_3}{(1+i)^3} + \dots + \frac{D_\infty}{(1+i)^\infty} = \sum_{t=1}^{\infty} \frac{D_t}{(1+i)^t},$$

де $V_{(t)}$ – теперішня (внутрішня) вартість акції у момент t ;

D_t – чистий грошовий потік, генерований акцією у вигляді дивідендів в певному t -му періоді ($t \geq n$);

i – коефіцієнт, який характеризує ставку дисконтування (ринкова норма доходності).

2. Виходячи з попередньої формули, **для визначення внутрішньої (поточної) вартості акції, яка використовується протягом визначеного періоду, застосовується така модель:**

$$V_{(t)} = \frac{D_1}{1+i} + \frac{D_2}{(1+i)^2} + \frac{D_3}{(1+i)^3} + \dots + \frac{D_n}{(1+i)^n} + \frac{K_n}{(1+i)^n} = \sum_{t=1}^n \frac{D_t}{(1+i)^t} + \frac{K_n}{(1+i)^n},$$

де $V_{(t)}$ – теперішня (внутрішня) вартість акції у момент t ;

D_t – чистий грошовий потік, генерований акцією у вигляді дивідендів в певному t -му періоді ($t \geq n$);

i – коефіцієнт, який характеризує ставку дисконтування (ринкова норма доходності);

K_n – курсова вартість акції в кінці періоду n ;

n – період, в якому погашається акція.

Завдання 3

Оцінити поточну вартість акції номіналом 500 грн зі стабільним щорічним рівнем дивіденду 20% та ринковою нормою доходності 15%.

Методичні вказівки до розв'язання завдання 3

Модель оцінки вартості акції з постійними (сталими) дивідендами використовується у тому випадку, якщо кошти вкладаються в акції на невизначений період ($t \geq \infty$) і емітент проводить політику виплати стабільних доходів (дивідендів), тобто $D_1 = D_2 = \dots = D_n$:

$$V_{(t)} = D \sum_{t=1}^{\infty} \frac{1}{(1+i)^t} = \frac{D}{i},$$

де $V_{(t)}$ – теперішня (внутрішня) вартість акції у момент t ;
 D – чистий грошовий потік, генерований акцією у вигляді дивідендів;
 i – середньорічна норма дохідності (ставка банківського депозиту).

Завдання 4

Оцінимо поточну вартість акції номіналом 500 грн з дивідендами, що постійно зростають, якщо базова величина дивіденду становить 20%, темп приросту дивідендів кожного року складає 10%, середньорічна норма дохідності (ставка банківського депозиту) дорівнює 15%.

Методичні вказівки до розв'язання завдання 4

Модель оцінки вартості акції з дивідендами, що постійно зростають (модель Гордона) застосовується у випадку, якщо дивіденди, що виплачують власникам акцій, постійно та рівномірно зростають. Тоді на внутрішню вартість таких цінних паперів впливатимуть базова величина дивідендів (D) та темпи їх приросту (h). Базова модель в цьому випадку матиме вигляд:

$$V_{(t)} = \sum_{j=1}^{\infty} \frac{D(1+h)^j}{(1+i)^j},$$

де $V_{(t)}$ – внутрішня вартість акції;
 D – грошовий потік у вигляді дивідендів;
 h – темп приросту дивідендів;
 i – середньорічна норма дохідності (ставка банківського депозиту).

Після певних математичних перетворень одержують формулу, відому як модель М. Гордона, яка є справедливою за умови, коли середньоринкова норма прибутку вища за темпи приросту дивідендів, тобто за $i > h$:

$$V_{(t)} = \frac{D(1+h)}{(i-h)},$$

Завдання 5

Підприємству необхідно визначити поточну вартість п'ятирічної дисконтної облигації, номінал якої дорівнює 2000 тис. грн, якщо норма дисконту (ринкова ставка) дорівнює 10% річних.

Методичні вказівки до розв'язання завдання 7

Дохідність дисконтної облигації визначається за формулою, похідною від (*):

$$d = \sqrt[n]{\frac{N}{V(t)}} - 1,$$

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ТЕМИ

1. Дайте визначення похідних цінних паперів.
2. Охарактеризуйте види похідних цінних паперів.
3. Для чого потрібна фінансова оцінка акцій?
4. Для чого потрібна фінансова оцінка облигацій?
5. Назвіть та обґрунтуйте моделі фінансової оцінки акцій.
6. Назвіть та обґрунтуйте моделі фінансової оцінки облигацій.
7. Які чинники впливають на фінансову оцінку акцій?
8. Які чинники впливають на фінансову оцінку облигацій?
9. Як здійснюється оцінка фінансового стану підприємства?
10. Які основні завдання похідних цінних паперів?

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Зміст поняття " похідні цінні папери ".
2. Основні завдання фінансової оцінки акцій.
3. Основні завдання фінансової оцінки облигацій.
4. Сутність моделей фінансової оцінки акцій.
5. Значення моделі фінансової оцінки облигацій.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Роль похідних цінних паперів на ринку та їх види.
2. Фінансова оцінка акцій та її значення для інвестора.
3. Фінансова оцінка облигацій та її значення для інвестора.

ТЕМА 11. ОПЕРАЦІЇ З ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ НА ПЕРВИННОМУ І ВТОРИННОМУ ФОНДОВОМУ РИНКУ

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

1. Первинне розміщення цінних паперів
2. Вторинне розміщення цінних паперів
3. Склад учасників ринку цінних паперів

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1

Номінальна ціна акції – 350 грн, щорічний дивіденд за акцією склав 20% від номіналу при середньому рівні позичкового процента – 18%.

Знайти курс та ринкову ціну акції; поточну, додаткову та сукупну дохідність акції.

Методичні вказівки до розв'язання завдання 1

Курс акції:
$$K_A = \frac{D\%}{B\%} \times 100\% ,$$

Ринкова (курсова) ціна акції:
$$PЦ_A = N_A \times K_A ,$$

де K_A – курс акції;

$D\%$ – ставка дивіденду;

$B\%$ – відсоткова ставка банківського депозиту;

$PЦ_A$ – ринкова ціна (вартість) акції;

N_A – номінал акції.

Сукупна дохідність акції визначається сумою поточної (дивідендний дохід) та додаткової (курсова різниця) дохідності.

Завдання 2

Оберемо найбільш прийнятні варіанти інвестування коштів у різні види безпроцентних дисконтних облігацій, що є на фінансовому ринку в даний момент, порівнюючи ринкову (поточну) ціну облігацій та їх внутрішню вартість. Розрахуємо внутрішню вартість безпроцентних дисконтних облігацій, які характеризуються показниками, наведеними в табл. 1

Інформація про безпроцентні дисконтні облигації

Види облигацій	Номинал облигації, грн	Ринкова (поточна) ціна облигації, грн	Строк до погашення	Ринкова дохідність, (складна ставка), %
1	100	90	3 місяці	8,0
2	200	185	6 місяців	10,0
3	500	430	1 рік	13,5
4	1000	850	1,5 років	15,0
5	1000	800	2 роки	16,5
6	1500	1000	2,5	17,0

Методичні вказівки до розв'язання завдання 2

Модель оцінки внутрішньої вартості облигації з нульовим купоном (безпроцентної, дисконтної).

Умовами емісії виплату відсотків за такими цінними паперами не передбачено. Погашення зазначених облигацій проводиться за номіналом.

Дохід інвестора формується як різниця між номінальною вартістю та емісійним курсом облигації, встановленим на дисконтній основі (тобто нижче за номінал). Отже облигації з нульовим купоном належать до дисконтних цінних паперів. Така облигація генерує грошовий потік лише один раз, дохід інвестор одержує в момент погашення облигації, тому формула визначення внутрішньої вартості цінного паперу набирає наступного вигляду:

1) якщо задана необхідна дохідність облигації є **складною річною процентною ставкою**:

$$V(t) = \frac{N}{(1+d)^n},$$

2) якщо задана необхідна дохідність облигації є **простою річною процентною ставкою**:

$$V(t) = \frac{N}{(1+nd)}, \quad (*)$$

де $V(t)$ – внутрішня вартість цінного паперу у момент t ;

N – номінальна вартість облигації, яка виплачується за її погашення;

d – прийнятна (необхідна) або очікувана дохідність цінного паперу (ринкова норма прибутку);

n – тривалість періоду до погашення облигації.

У процесі аналізу співвідношення ринкової ціни та внутрішньої вартості визначається доцільність тих чи інших управлінських рішень щодо конкретного цінного паперу.

Якщо внутрішня вартість цінного паперу, що її розраховано потенційним інвестором, є вищою за поточну ринкову ціну, то такий папір вигідно в цей момент придбати, оскільки його недооцінили на ринку.

Якщо ринкова ціна цінного паперу перевищує його внутрішню вартість, то немає сенсу купувати такий папір, оскільки його ціну завищено.

Завдання 3

Розрахувати сукупну дохідність пакету із 1000 акцій, які придбало підприємство три роки тому, якщо ціна купівлі складала 200 грн за кожну акцію, поточна ринкова ціна становить 240 грн за акцію, рівень дивіденду на 1 акцію протягом 3-х років становив 15%.

Методичні вказівки до розв'язання завдання 3

На практиці також визначають сукупний дохід від акції, який складається із суми отриманих дивідендів і доходів від приросту її ринкової вартості.

Поточна вартість ($V_{\text{ПОТ}}$) визначається відношенням суми дивідендів за акцією (D) за останній рік до курсової вартості акцій (KB_A):

$$V_{\text{ПОТ}} = \frac{D}{KB_A},$$

Курсова (ринкова) вартість розраховується в порівнянні з банківською депозитною ставкою (i).

$$KB_A = \frac{D}{i},$$

Кінцева дохідність акції (Y) – це відношення суми сукупного доходу до початкової її вартості:

$$Y = \frac{D_1 + (P_1 - P_0)}{P_0} = \frac{D_1}{P_0} + \frac{P_1 - P_0}{P_0} = Y_d + Y_c,$$

де D_1 – дохід у вигляді отриманих дивідендів;

P_1 – ринкова ціна акції на поточний момент, за якою вона може бути реалізована;

P_0 – ціна купівлі акції (номінал акції);

Y_d – дивідендна (поточна) дохідність акції;

Y_c – капіталізована (додаткова) дохідність акції.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ТЕМИ

1. Дайте визначення поняття «Первинне розміщення цінних паперів»?
2. Як відбувається вторинне розміщення цінних паперів?
3. Охарактеризуйте склад учасників ринку цінних паперів?
4. Назвіть та охарактеризуйте способи розміщення цінних паперів серед інвесторів?
5. Що таке «випуск цінних паперів» і яка його роль?
6. Дайте визначення поняттю «Акція» і які види акцій існують?
7. Охарактеризуйте зміст «Облігація» і які види облігацій є?
8. Для чого потрібний глобальний сертифікат, що він означає?
9. Які дані повинен містити глобальний сертифікат емісії?
10. З яких етапів складається первинне розміщення акцій?

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Фінансові посередники та їх роль при вторинному розміщенні цінних паперів.
2. Фондова біржа та її функції.
3. Правила фондової біржі і їх значення під час розміщення цінних паперів.
4. Державне регулювання діяльності фондових бірж.
5. Національна депозитарна система та її роль на ринку цінних паперів.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Фондова біржа та фінансові посередники.
2. Андеррайтинг та його роль на фондовому ринку.
3. Роль фондової біржі на ринку цінних паперів.
4. Історія розвитку фондової біржі за роки незалежності України та її види.

ТЕМА 12. ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ТОРГІВЛІ ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

1. Сутність професійної діяльності з торгівлі цінними паперами та її складові.
2. Діяльність з організації торгівлі на фондовому ринку.
3. Організація торгівлі на фондовій біржі.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1

Номінальна ціна акції – 350 грн, щорічний дивіденд за акцією склав 20% від номіналу при середньому рівні позичкового процента – 18%.

Знайти курс та ринкову ціну акції; поточну, додаткову та сукупну дохідність акції.

Завдання 2

Прибуток акціонерного товариства, який направляється на виплату дивідендів, складає 1020 тис. грн. Загальна номінальна вартість акцій – 6200 тис. грн., у тому числі привілейованих акцій – 1400 тис. грн. з фіксованим розміром дивіденду 25% до їх номінальної вартості.

Розрахуйте розмір дивіденду за простими акціями.

Завдання 3

Прибуток акціонерного товариства, який направляється на виплату дивідендів, складає 1020 тис. грн. Загальна номінальна вартість акцій – 6200 тис. грн., у тому числі привілейованих акцій – 1400 тис. грн. з фіксованим розміром дивіденду 25% до їх номінальної вартості.

Розрахуйте розмір дивіденду за простими акціями.

Завдання 4

Чистий прибуток акціонерного товариства за підсумками року становить 65 тис. грн. На виплату дивідендів спрямовується 45% від суми чистого прибутку. Загальна кількість акцій, що емітована

акціонерним товариством – 150000 шт., з них – 10% привілейованих з фіксованим розміром дивіденду – 18%. Статутний капітал АТ – 375 тис. грн.

Знайти: прибуток, що спрямовується на виплату дивідендів за простими та привілейованими акціями, ставку дивідендів за простими акціями, дивіденд на одну привілейовану та просту акцію.

Методичні вказівки до розв'язання завдання 1,2,3,4

Курс акції:
$$K_A = \frac{D\%}{B\%} \times 100\% ,$$

Ринкова (курсова) ціна акції:
$$PЦ_A = N_A \times K_A ,$$

де K_A – курс акції;

$D\%$ – ставка дивіденду;

$B\%$ – відсоткова ставка банківського депозиту;

$PЦ_A$ – ринкова ціна (вартість) акції;

N_A – номінал акції.

Сукупна дохідність акції визначається сумою поточної (дивідендний дохід) та додаткової (курсова різниця) дохідності.

Завдання 5

Необхідно визначити поточну вартість п'ятирічної облигації, номінал якої дорівнює 2000 тис. грн. і купонна ставка 7% річних, що виплачується один раз на рік, якщо норма дисконту (ринкова ставка) дорівнює 10% річних.

Завдання 6

Оцінити внутрішню вартість купонних облигацій, які характеризуються показниками, наведеними в табл.1, і передбачають регулярну виплату процентів та виплату номіналу в момент погашення. Обрати найбільш вигідний варіант інвестування коштів в облигації для інвестора.

Інформація про купонні облігації з регулярною виплатою процентів

Види облігацій	Номінал облігації, грн	Строк до погашення, роки	Номінальна дохідність облігації (купонний дохід), %	Необхідна дохідність (ринкова ставка), %
1	300	2	10,0	12,5
2	500	3	13,5	13,0
3	500	5	14,5	13,0
4	1000	4	15,0	16,0
5	1000	6	16,5	16,0
6	1500	5	17,5	16,5

Методичні вказівки до розв'язання завдання 5,6

Модель оцінки вартості облігації з фіксованою купонною ставкою (регулярною виплатою відсотків).

Облігації, умовами емісії яких передбачено виплату відсотків у розрахунку на номінальну суму інвестиції, називаються купонними. Виплати тут здійснюються за купонами – відрізними талонами з указаною на них величиною купонної ставки.

Розрізняють облігації з фіксованою купонною ставкою та з плаваючою, тобто такою, яка може змінюватися упродовж періоду обігу. Купонні облігації можуть продаватися як за номінальною вартістю, так і з дисконтом або премією – залежно від кон'юнктури ринку та їх привабливості для інвесторів.

Тому за облігаціями з фіксованою купонною ставкою очікуваний дохід інвестора складається з двох частин:

- 1) рівномірних за періодами надходжень відсоткових виплат, обіцяних емітентом;
- 2) імовірних капітальних прирощень (збитків) унаслідок зміни ринкової ціни облігації.

Базова модель оцінки вартості облігації з фіксованою купонною ставкою у такому разі має вигляд:

$$V(t) = \sum_{i=1}^n \frac{kN}{(1+d)^i} + \frac{N}{(1+d)^n},$$

де $V(t)$ – внутрішня вартість цінного паперу у момент t ;
 N – номінальна сума облігації, яка виплачується за її погашення;
 k – купонна ставка облігації;
 n – тривалість періоду до погашення облігації;
 d – прийнятна (необхідна) або очікувана дохідність цінного паперу (ринкова норма прибутку).

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ТЕМИ

1. Сутність професійної діяльності з торгівлі цінними паперами та її складові.
2. Хто здійснює діяльність з організації торгівлі на фондовому ринку?
3. Організація торгівлі на фондовій біржі.
4. Охарактеризуйте зміст брокерської діяльності на фондовому ринку?
5. Дилерська діяльність та її роль.
6. Професійна діяльність з управління цінними паперами.
7. Що не входить до професійної діяльності з торгівлі цінними паперами?
8. Як створюється фондова біржа і яким вимогам вона повинна відповідати?

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Взаємодія фондової біржі з Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.
2. Правила фондової біржі.
3. Лістинг та Делістинг.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Роль фондової біржі з професійної діяльності з торгівлі цінними паперами.
 1. Фінансові посередники та їх роль на ринку цінних паперів.
 2. Позабіржова торгівля цінними паперами.
 3. Основні типи аукціонних механізмів, які використовуються на різних фондових біржах у сучасному світі.
 4. Особливості використання інтернет технологій для торгівлі цінними паперами.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Горох О. В. Скоромна О. Ю. Фінанси аграрних підприємств: навч.-методич. посіб. Харків: ХНАУ, 2020. 226 с.
2. Горох О. В. Фінанси: навч. посіб., Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. Х., 2021. 190 с.
3. Грідчіна М. В. Корпоративні фінанси : навч. Посібник. Київ : МАУП, 2002. 232 с.
4. Грідчіна М. В. Управління фінансами акціонерних товариств: навч. посібник. Київ : А.С.К., 2005. 384 с.
5. Дергалюк М.О. Фондовий ринок: практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського: Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 99 с
6. Дєєва Н. М. Управління корпоративними фінансами: навч. Посібник. Київ : Центр учбової літ-ри, 2007. 200 с.
7. Еш С. М. Фінансовий ринок : навч. Посібник. Київ : Центр навчальної літератури , 2011. 528 с.
8. Захаркін О.О. Корпоративні фінанси : конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2018. 299 с.
9. Ігнат'єва І. А. Корпоративне управління : підручник. Київ : Центр учбової літ-ри, 2013. 600 с.
10. Климаш Н.І. Корпоративні фінанси: курс лекцій для студентів спец. 6.050100 «Фінанси» напр. 0501 «Економіка і підприємництво» всіх форм навчання. Київ: НУХТ, 2013. 145 с.
11. Клименко В. В., Акімова Л. М. Фінансовий ринок : навч. посібник. Київ : Центр учбової літ-ри, 2015. 358 с.
12. Онищенко В. О., Бережна А. Ю. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні) : підручник. Київ : Центр учб. л-ри, 2016. 600 с.
13. Птащенко Л. О. Управління корпоративними фінансами : навч. Посібник. Київ : Центр учбової літ-ри, 2008. 296 с.
14. Сергійчук С. І. Корпоративне управління : навч. Посібник. Миколаїв : НУК, 2016. 228 с.
15. Суторміна В. М., Федосов В. М. Фінанси зарубіжних корпорацій : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. 2-ге вид., доп. і перероб. Київ : КНЕУ, 2008. 218 с.

16. Терещенко О. О. Інноваційний розвиток корпоративних фінансів: тенденції та перспективи : монографія. Київ : КНЕУ, 2017. 495 с.
17. Фінанси підприємства: Підручник / за ред. Т. О. Ставерської, А. В. Непрана. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2024. 906 с. ISBN 978-617-8332-64-8. (Горох-гл.1).

Допоміжна література:

1. Аранчій В. І. Фінансова діяльність підприємств: навч. посібник. К.: Професіонал, 2004. 240 с.
2. Вінник О. М. Акціонерне право : навч. Посібник. За ред. проф. В. С. Щербина. Київ : Атіка, 2000. 544 с.
3. Дем'яненко М. Я. Фінанси в період реформування агропромислового виробництва.; за ред. М.Я. Дем'яненка. К.: ІАЕ УААН, 2002. 645 с.
4. Примостка Л. О. Фінансові деривативи: аналітичні та облікові аспекти: Монографія. К.: КНЕУ, 2001. 263 с.
5. Ромашко О. Ю. Регулювання міжнародних фондових ринків: Навч. посіб. К.: КНЕУ, 2000. 240 с.
6. Смолянська О. Ю. Фінансовий ринок: Навч. посіб. К.: Центр навч. л., 2005
7. Фондовий ринок України: Навч. посіб. / За ред. акад. В. В. Оскольського. К.: УФБ «Скарбниця», 1994.
8. Федоренко В. Г., Гойко А. Ф. Інвестування. К.: МАУП, 2000
9. Харун О. А., Дубицька О. В. Перспективи розвитку вексельного обігу в Україні. Молодий вчений. 2017. №. 6. С. 518-522.
10. Чередніченко Н.І. Ринок цінних паперів. К.: МАУП, 2004. 88 с.
11. Єлецьких, С. Я. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч. посіб. для вузів. К.: Центр учбової літератури, 2007. 175 с
12. Малій О.Г. Фінанси підприємств. Навчальний посібник. Харків: Вид-во «Міськдрук», 2012. 354 с.
13. Непочатенко О. О. Організаційно-економічні механізми кредитування аграрних підприємств: монографія. Умань, 2007. 456 с.
14. Слав`юк Р. А. Фінанси підприємств. Підручник; Національний банк України, Університет банківської справи.

К.: УБС НБУ: Знання, 2010. 550 с.

15. Кремень В. М. Фінанси [Електроний ресурс]: навч. посібник. 2012. Режим доступу: http://www.bookzone.com.ua/Netshop/catalogue/catalogue_34631.html

Електронні інформаційні ресурси

1. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
3. Наукова бібліотека ДБТУ. URL: <https://library.btu.kharkov.ua/>
4. Статистика та реєстри. URL: <https://customs.gov.ua/statistika-ta-reiestri>
5. Стратегічне управління та розвиток бізнесу. URL: <http://moodle.btu.kharkiv.ua/?lang=uk>
6. Ліга Бізнес Інформ. URL: www.liga.net.
7. Податки і бухгалтерський облік. URL: www.basa.tav.kharkov.ua.
8. Закон України «Про цінні папери і фондовий ринок» від 23.02.06 № 3480-IV з останніми змінами і доповненнями URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/t063480?an=596&ed=2025_01_01
9. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 з останніми змінами і доповненнями URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
10. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30.10.1996 № 44 8/96-ВР з останніми змінами і доповненнями URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80#Text>
11. Закон України «Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» від 10.12.1997 №71097-ВР з останніми змінами і доповненнями URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/z970710?ed=2011_07_07
12. Закон України «Про інститути спільного інвестування» від 05.07.2012 № 5080-VI з останніми змінами і доповненнями URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T125080>

Навчальне видання

КОРПОРАТИВНІ ФІНАНСИ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК

Методичні вказівки
для практичних і семінарських занять та самостійної роботи

Автор-укладач:

ГОРОХ Олександр Володимирович

Формат 60x84/16. Гарнітура Times New Roman
Папір для цифрового друку. Друк ризографічний.

Ум. друк. арк. ____.

Наклад ____ пр.

Державний біотехнологічний університет
61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44